

Het is vandaag de eerste zondag van Advent.

En voor ons ligt een fantastische tekst uit Jesaja,
als een goudouder tussen koude steen,
als kostbaar goud.

In de Adventtijd richten wij ons op Gods komen in de wereld,
zoals de Psalmen daarvan zingen,
zoals Psalm 98: 'Hij komt, Hij komt de aarde richten.'

Over dat richten spreekt ook Jesaja:

God zal rechtspreken tussen de volken
en door zijn woord de aarde richten
met vrede en gerechtigheid!

'De toekomst van de HEER is daar
en voor zijn voeten uit
gaan vrede en gerechtigheid
als bruidegom en bruid'. (Lied 767)

Richten is geen alledaags werkwoord meer
in onze Nederlandse taal.

Ik moest denken aan het werk van een fietsenmaker
die een slag uit een wiel haalt.

Die aan de spaken draait net zolang
tot de velg weer kaarsrecht is.

Dat is richten (in essentie): weer recht maken
rechtmaken wat krom is en scheef is,
kromgetrokken en scheefgegroeid
in de verhouding tussen mensen
en tussen de volken

en in de verhouding tot God.

'Maakt recht de weg des Heren'
verkondigt ook Johannes de Doper,
waarbij hij aan de kaak stelt
en aan het licht brengt wat krom is.

Je kunt ook denken aan de letterlijke richters
in het oude Israël, zoals Samuel,
die de taak had om het volk te bewaren
bij de Tora en de dienst aan de HEER.

In bloementaal: daar waar je alleen voor jezelf leeft,
bloeien weinig bloemen... (liturgische schikking 1e Advent).

Het is vandaag de eerste zondag van Advent.

In de adventtijd richten we ons Gods komen in de wereld.

De profetie van Jesaja zegt:

het komen van God in de wereld
brengt heil met zich mee!
Heil voor Israël en heil voor de volken,
voor alle volken schrijft de profeet:
heel de aarde, heel de schepping is er in betrokken,
in de vrede die komen zal.
In Gods richten van de aarde
in 'het laatste der dagen'
zoals er staat: Advent zet de tijd op scherp.
Zoals ook Jezus daarvan spreekt
in zijn onderricht aan de leerlingen
in Mattheüs 24.

'Vaart een tijding door de volken
dat Gij alles richten zult'
luidde het slotlied vorige week zondag.
Er vaart een tijding door de volken.
Het zal zijn in het laatste der dagen...

De profeet spreekt dan over Sion.
Dat is de naam van de heuvel in Jeruzalem
waarop de tempel was gebouwd.
Naar die 'berg' ziet Jesaja de volkeren optrekken,
'toestromen' staat er letterlijk.
Het zijn niet langer de vijanden die optrekken
- vijanden die deze week nog voor veel opschudding zorgden in Israël
met collectief aangestoken bosbranden,
waardoor een hele stad met 50 duizend inwoners
geëvacueerd moest worden –
gelukkig kwam er ook hulp van de Russen, Grieken,
Turken, Amerikanen en Italianen in de vorm van blusmateriaal –
feit is, dat het land en de staat Israël
nooit zonder vijanden zal zijn –

maar nu zijn het de volken die als pelgrims
optrekken naar het heilige stad,
die elkaar opwekken om naar Jeruzalem te gaan,
als de stad van de vrede en de plek van de Tora,
als een licht voor alle volken.
En je hoort daar Kerst al in.
Straks zijn het wijzen uit het oosten
als vertegenwoordigers van de volken
die optrekken om het Licht de begroeten
van de nieuwgeboren Heer.

Jesaja ziet ze toestromen in zijn visioen
als waterbeken over de heuvels, velden en wegen.
vanwege de tempel en de Tora van de Heer.

In de Middeleeuwse uitleg ging men uit van vier betekenislagen van 'Jeruzalem':

- Jeruzalem als historische stad
- Jeruzalem als voorbode van het hemelse Jeruzalem
- Jeruzalem als samenvatting van Gods beloften
- en Jeruzalem als beeld van de ziel

Met andere woorden: ook een mensenhart kan onder vuur liggen.

Ook onze ziel zuchten onder vijandigheid.

De woorden van Jesaja zijn dan als bluswater,
woorden van troost en bemoediging;
dat God, wat mensen ook verzinnen,
een God van vrede is,
dat zijn tempel een bedehuis voor de volken is
en de dagen van Advent
licht verspreiden in het donker
en inspireren tot samenwerking,
gerechtigheid en vrede.

Als je naar de Brexit kijkt,
de nieuwe Amerikaanse president beluistert
en populistische partijen in diverse Europese landen moet geloven,
waart er op dit moment
een nieuwe golf van nationalisme en protectionisme rond;
ontevredenheid en proteststemmen tegen de gevestigde orde vieren hoogtij.

Jesaja leert ons kritisch kijken

tegen het verheffen van het eigen gelijk en eigen belang.

Zijn visioen vertolkt een houding van respect
en onderlinge eensgezindheid:

'Komt, laten wij optrekken naar de berg van het huis des HEREN.'

De gezamenlijke gerichtheid op Jeruzalem
en het gezamenlijk eerbiedigen van de Tora
laat geen ruimte aan nationaal sentiment,
aan geluiden als 'eigen volk eerst'
en 'minder Marokkanen'.

De rechters in het proces Wilders
hebben ook de taak op zich genomen
om te richten en recht te spreken;

de tekst van Jesaja brengt het werk van rechters en advocaten,
ambtenaren en diplomaten in beeld:
wat kunnen zij doen en uitrichten

om de samenleving te bewaren
voor radicalisme en haatdragendheid,
voor stemmingmakerij tegen minderheden
en het wegzetten van bevolkingsgroepen?

De tempel met zijn voorhof
was vanouds een plaats waar ook de volken,
de *gojien* mochten komen en kwamen.
Ook voor hen waren en zijn de Tien Woorden bestemd
in de ark van het verbond
in het heilige der heiligen.
De volken verklaren zich bij Jesaja bereid
om naar die woorden te leven.
Om de Tora te omarmen
als richtsnoer voor hun leven en samenleven.
Wat een fantastisch visioen!

Het beeld daarbij is
dat het rechtvaardig oordeel van de God van Jakob
als een soort scheidsrechter –
zoveel kracht heeft,
dat een ieder zich ernaar voegt
en dus geen wapens meer nodig heeft
om onderlinge geschillen te beslechten.
De vrede is de vrucht van het Woord
dat uit de mond van de HEER uitgaat.

Dan volgt de schitterende tekst
die bij het gebouw van de VN in NY in marmer gebeiteld staat:
'dan zullen zij hun zwaarden omsmeden
tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen.
Geen volk zal meer het zwaard trekken tegen een ander volk.'
Een machtige tekst!

In het luisteren naar het Woord van de ENE
kunnen zij hun wapens omsmeden tot landbouwwerktuigen
in dienst van de oogst en de bloei van de wereld.
De aarde zal weer goede gaarde zijn,
als de bodem wordt geploegd
in plaats van steden in puin worden gelegd,
als de zorg voor het leven opnieuw
de plaats inneemt van vernietiging en grof geweld.
Dan zal de vrede dagen in de straten van Jeruzalem, Bagdad en Aleppo.

Als God de aarde richt en vrede sticht
- ook door de dienst van mensen -
hoe kunnen wij dan die vrede vasthouden en dienen?
Hoe kunnen wij ons met hart en ziel wapenen
tegen alle donkerheid en duisternis in?

Dat zegt Jesaja in het slotvers,
als een soort opwekking en conclusie:
'Kom, huis van Jakob, laten wij leven in het licht van de HEER.'
Dat is Advent ten voeten uit:
laten wij leven in het licht van de HEER!
Dat is: je niet laten meeslepen door de waan van de dag,
door de stemming van het moment,
door je likes en dislikes, door welke vorm van ijdelheid,
egoïsme of ondergangstemming ook.

'Kom, laten wij leven in het licht. In het licht van de HEER'
van de ENE, die het licht is dat ieder mens verlicht.
Leven in het licht houdt in
dat je de vrede niet alleen bezingt,
maar ook doet en ter hand neemt.
Bijv. door de strijdbijl te begraven,
in de omgang met je kinderen of je ouders,
of in je houding tegenover een collega.
Gods vrede wil van hart tot hart
en van mens tot mens gaan,
het brandende vuur van de liefde,
helend, richtend en verzoenend.

Leven in zijn licht wil zeggen:
de weg van zijn geboden bewandelen,
precies zoals Jesaja zegt en ziet.
Dan zal het goud van de liefde
als goud van onschatbare waarde
ons behoeden voor de armoede
van koud egoïsme.

Het is Advent vandaag.
De toekomst van de Heer is daar.
En voor zijn voeten uit
gaan vrede en gerechtigheid
als bruidegom en bruid.

Amen